

STRADALNICI DOMOVINSKOG RATA

Brojne informacije o ratnim stradalnicima što ih objavljuju javna glasila nerijetko postižu učinak suprotan od željenog: umjesto da povećaju obavještenost javnosti one - svojom fragmentarnošću i nesistematiziranošću - zapravo zamućuju pravu sliku stanja. Stoga ćemo na ovome mjestu, u djelomice prilagođenom obliku, prenijeti službene podatke iz izvješća vladinog Ureda za žrtve rata od 20. lipnja i 20. rujna 1995. Kako će se vidjeti, neki su od tih podataka kumulativni (tj. novi se pribrajaju prethodnima), a neki su "tekući" (pa prikazuju stanje samo u određenom trenutku, a ne govore o ukupnom broju ljudi koji su "prošli" kroz status stradalnika).

Tablica 1.
Poginuli

	20. 6. 95.		20. 9. 95.		Razlika	
	N	%	N	%	N	%
Branitelji	5.905	66,0	6.128	66,6	223	84,2
Civili	3.037	34,0	3.079	33,4	42	15,8
Ukupno	8.942	100	9.207	100	265	100

Tablica 2.
Ranjeni

	20. 6. 95.		20. 9. 95.		Razlika	
	N	%	N	%	N	%
Branitelji	18.057	67,0	19.252	68,0	1.195	88,7
Civili	8.905	33,0	9.057	32,0	152	11,3
Ukupno	26.962	100	28.309	100	1.347	100

Podaci u tablicama 1 i 2 očito su kumulativni, što znači da razliku čine žrtve ratnih operacija izvedenih tijekom ljeta 1995. Manje bi se razlike mogle odraziti samo na slučajeve nestalih za koje je u međuvremenu utvrđeno da su poginuli, ali izvješća Ureda to ne spominju izričito, tako da je ovdje riječ samo o pretpostavci priređivača ove informacije.

Prema izvješću od 20. lipnja bilo je 6.701 razmijenjena i oslobođena osoba (bez daljnjih specifikacija), a prema izvješću od 20. rujna takvih je bilo 6.704.

Tablica 3.
Prisilno odvedeni, zatočeni i nestali

	20. 6. 95.		20. 9. 95.		Razlika
	N	%	N	%	
Branitelji	965	33,9	979	34,3	14
Civili	1.761	61,8	1.751	61,4	-10
Nepoznati	123	4,3	123	4,3	0
Ukupno	2.849	100	2.853	100	4

Tablica 4.
Prognanici i izbjeglice

	20. 6. 95.		20. 9. 95.		Razlika
	N	%	N	%	
Prognanici	192.612	50,5	190.860	47,2	-1.752
Povratnici	-	-	6.650	1,7	-
Izbjeglice	188.993	49,5	206.568	51,1	17.575
Ukupno	381.605	100	404.078	100	22.473

Napomene:

1. Izvješće od 20. lipnja ne sadrži podatke o povratnicima.
2. Podaci o izbjeglicama odnose se samo na one o kojima skrbi Republika Hrvatska.

Informacije navedene u tablicama 3 i 4, kao i napomene o broju razmijenjenih i oslobođenih, ne omogućuju pouzdan zaključak o tome koji su podaci kumulativni, a koji tekući. Jasnije je, međutim, bar to da svi prognanici i izbjeglice iz dvaju izvješća nisu iste osobe. Drugim riječima, stvaran broj novih izbjeglica je veći od podatka o razlici u brojnom stanju na početku ljeta i početku jeseni. Usporedba s podacima iz Popisa i registracije prognanika, povratnika i izbjeglica u Republici Hrvatskoj (vidi *Reviju za socijalnu politiku*, god 1, br. 3, 1994, str. 319-321) pokazuje da se ukupan broj prognanika (ponavljamo: ne nužno istih osoba) zadržao - uz mnoge fluktuacije - na otprilike istoj razini (u lipnju 1994. bilo ih je 190.816), a da se broj izbjeglica povećava (popis iz 1994. zabilježio ih je 179.809, uz još 3.229 izbjeglica u tranzitu). Broj povratnika prema lanjskom popisu (6.054) sličan je podatku od 20. rujna ove godine, ali se tu također najvjerojatnije ne radi o istim ljudima.

Posebni podaci o djeci stradaloj u ratu iz rujanskog izvješća očito sadrže neku pogrešku (navedeni broj poginule i ranjene djece manji je u rujnu nego u lipnju, a osim toga zbroj poginulih s obzirom na životnu dob ne odgovara podatku o ukupnom broju poginule djece). Zato ćemo navesti samo podatke iz lipanjskog izvješća.

Tablica 5.
Djeca - ratni stradalnici (20. 6. 95.)

Poginuli	254
Ranjeni	969
Nestali	51
Ukupno izravni stradalnici	1.274
Djeca nestalih roditelja	984
Djeca bez jednog roditelja	4.273
Djeca bez oba roditelja	54
Djeca - prognanici	45.448
Ukupno neizravni stradalnici	50.669
Djeca - izbjeglice iz BiH	58.101

Uz tablicu 5 valja primijetiti da je zbroj od 50.669 djece neizravnih stradalnika logički problematičan: djeca bez roditelja su sadržana već u broju prognane djece.

Lipanjsko izvješće Ureda za žrtve rata sadrži i veoma impresivne usporedbe apsolutnog broja stradalnika u domovinskom ratu s brojem stanovnika Hrvatske i SAD. Evo nekoliko tih usporedbi: 8.942 poginula (0.19% ukupnog stanovništva) znače relativno jednako kao 467.000 u SAD, a isti postotak ranjenih (0.57) u SAD bi dao apsolutni broj 1,408.000, broj poginule djece u SAD bi iznosio više od 13.000, broj prognanih više od 10 milijuna, itd.

Izvor: *Stradalnici domovinskog rata*, izvješća Ureda za žrtve rata Vlade Republike Hrvatske od 20. lipnja i 20. rujna 1995.

Priradio: Ivan Magdalenić